

לקט פרסומי הסגל האקדמי של מכללת שאנן

עיון | מחקר | יצירה

תש"פ–תשפ"א (2020–2021)

ריכוז ועריכה | גב' אורית בן-נון

עריכת לשון | גב' יפעת פישר

עיצוב גרפי | גב' חני קורן, מחלקת שיווק, פרסום והוצאה לאור

תוכן העניינים

3.....	פתח דבר
4.....	דבר נשיא המכללה
5.....	מחקר
6	מאמרים בכתבי עת.....
15	מאמרים בקבצים.....
16	מאמרים בספרי כנסים.....
17	ספרים.....
18	תוכניות לימודים.....
18	דו"חות.....
19	ביקורת ספרים.....
20.....	יצירה
21	עליזה בן שושן.....
22	ד"ר ניצה דורי.....
28	ד"ר אמי זיטר.....

פתח דבר

אני גאה להציג לפניכם את ספר הפרסומים הראשון של חברי הסגל האקדמי של מכללת "שאנן", המשקף מקצת מהפעילות האקדמית האיכותית, החדשנית, הענפה והרבגונית של הסגל האקדמי במכללתנו ההולכת ומתעצמת עם השנים.

בחוברת זו נכללות רשימות של פרסומים נבחרים של סגל "שאנן" בשנים תש"פ–תשפ"א 2020–2021, שהוצגו ופורסמו במגוון במות אקדמיות ברחבי העולם ובישראל. זהו לקט עשיר של פרסומים המשקף מחקר, עיון ויצירה בתחומי מומחיות מגוונים ובהם מדעי הרוח, חינוך והכשרת מורים, מדעי החברה, מתמטיקה, חינוך סביבתי ויצירה מקורית של סיפורת ושירה. יריעה רחבה זו של מחקר, יצירה, פיתוח ועיון מעידה על צמיחה אקדמית של מכללת "שאנן" ועל המשך פיתוחה של תרבות מחקר והערכה במכללה, הן ברמת הסגל והן ברמת המכללה.

אני מברכת את סגל מכללת "שאנן" בהמשך עבודה מחקרית וחינוכית פורייה ומוצלחת!

פרופ' שרה כ"ץ

ראשת הרשות למחקר

דבר נשיא המכללה

מוסד אקדמי נבחן גם ביכולת הסגל שלו לחקור לכתוב ולפרסם, ולכן יש לנו הכבוד להיות הבמה לכתיבה האקדמית של סגל המכללה.

אנו זוכים לפרסם בלקט זה כתיבה מחקרית מגוונת: מאמר, ספר, פרק בספר, עריכה, יצירה ועוד.

אנו מעריכים זאת מאוד ומעודדים את המחקר ואת הכתיבה. הם מקדמים את החוקרים והכותבים וגם מעצימים את מעמדה האקדמי של המכללה.

יישר כוח לכל העושים במלאכה ובהם פרופ' שרה כ"ץ, ראשת רשות המחקר, גב' אורית בן-נון, גב' חני קורן וגב' יפעת פישר.

אני מקווה שעוד ועוד אנשי סגל יחקרו ויכתבו.

לברכה להם ולמכללה,

פרופ' אבי לוי

נשיא המכללה

מחקר

מאמרים בכתבי עת

אוקסמן, ו', סגל, ר' וסטופל, מ' (2021). חקר דינמי של שימור ושינוי של תכונות המתרחשות בעת הפעלת שיקוף על נקודה הנמצאת בתוך צורות גאומטריות שונות. **שאנן, בו**, 119-113.

ביגמן, ד' ופריד, ט' (2021). "למדתי לעשות שתיקה": סיפורה של שותפות דיאלוגית בין מכללה לבית ספר יסודי לשם קידום תהליכי חשיבה מסדר גבוה. **שאנן, בו**, 195-179.

בירנבוים, ח' (2021). "גוי אחד בארץ": בין יהודים לנוכרים בתקופות הפרסית וההלניסטית. **ציון, פו(ג)**, 353-331.

בירנבאום, ס' (2021). טיפוח חשיבה מופשטת באמצעות חשיפה לתהליכי חשיבה מופשטת בגיל הגן. **שאנן, בו**, 138-120.

בלאו, מ', צור, א' וברתנא, א' (2021). מבנה כיאסטי בקובץ בן חמישה סיפורים בתלמוד הבבלי, בבא בתרא קנא ע"א-ע"ב. **מורשת ישראל, 19(1)**, 58-43. <https://doi.org/10.26351/MI/19-1/2>

בלאו, מ', צור, א' וברתנא, א' (2021). המבנה הכיאסטי בסיפור מתוך סוגיה אחת בבבלי, בבא בתרא קנא ע"א-ע"ב. **שאנן, בו**, 19-11.

גבל, ע' (2020). המחלוקת על הדף. **סגולה, 118**, 37-26.

גבל, ע' (2021). הלכה ואידאולוגיה: חליבה בשבת כמקרה מבחן לעיצוב דרכה של ההתיישבות הקיבוצית-הדתית בארץ ישראל. **קתדרה, 178**, 100-77.

גידלביץ, ס' (2021). הכוונה לשיפוט עצמי מטה-קוגניטיבי במהלך פתרון בעיות תובנה מספרית בקרב תלמידים צעירים בכיתה ד'. **מחקר ועיון בחינוך מתמטי, 8**, 41-30.

גידלביץ, ס' (2021). הקשר שבין הישגים בהבנת הנקרא ובין מוטיבציה לקריאה ודימוי עצמי בקרב תלמידי כיתה ד' בבית ספר ממלכתי ובבית ספר ממלכתי-דתי. **הייעוץ החינוכי, כג**, 181-207.

גידלביץ, ס' וביגמן, ז' (2020). הערכה עצמית בעקבות מעשה ההוראה: פיתוח ויישום שאלון למורים. **הייעוץ החינוכי, כב**, 209-229.

גיגר, א' (תשפ"א). חטא העבודה הזרה בתקופת בית ראשון. **דף שבועי, 1427**, 1-2.

דולב-כהן, מ' (2021). מילים יכולות לפגוע: בריונות ברשת כלפי מורים בישראל. **הייעוץ החינוכי, כג**, 294-311.

דולב-כהן, מ', יונה כהן, מ' ואולריך, א' (2020). כבר לא בארבע עיניים: חוויותיהן של מורות שנפגעו מהורים באמצעות **ווטסאפ. הייעוץ החינוכי, כב**, 165-182.

דורי, נ' (2021). זיקות בין-טקסטואליות של קטעים נבחרים בספרות למבוגרים ליצירות ספרות לילדים. **בין השורות, 5**, 58-44.

דורי, נ' (2021). שירי השאלות של לאה נאור כמקדמי לומד עצמאי. **קולות, 22**, 17-21.

דורי, נ' (2021). "שחקו נא טף שלי" – ייצוג משחקי ילדים בקטעים נבחרים מתוך הספרות העברית. **ספרות ילדים ונוער, 142**, 143-159.

דורי, נ' (2021). מלאדושקי לאדושקי לבני יונים שניים: על אמנות התרגום והעיבוד של ליון קיפניס לשיר הילדים הידוע. **ילדות, 4**, 72-80.

דורי, נ' (2021, 5 בינואר). "המינה ליזה" של אורלי קסטל בלום ו"אליס בארץ הפלאות" מאת לואיס קרול – הבטים **פסיכולוגיסטים, ספרותיים ומגדריים**. ד"ר לאה מזור: על מקרא, הוראה וחינוך.

דורי, נ' (2021, 13 באפריל). **אובדן בנים ובנות במערכות ישראל וביטויו בשבעה שירים ישראליים מתקופות שונות**. ד"ר לאה מזור: על מקרא, הוראה וחינוך.

דורי, נ' (2021, 24 במאי). **זיקה עמוקה למקופחי הגורל**. הפנקס: כתב עת מקוון לספרות ותרבות לילדים.

דורי, נ' (תשפ"ב). הצלת יהודים בצרפת בראי הספרות. לימודים, 18, 1-18.

זיו, י' (תשפ"א). פירושיו העצמאיים של רש"י לבראשית א-יא. בית מקרא, סו(א), 178-212.

זיו, י' (תשפ"א). "כִּי יֵשְׁבוּ אֲחֵים יַחְדָּו" – במנהג ביתא ישראל. אורשת, י, 13-36.

זילברשטיין, י' (תשפ"א). 'מפריחי יונים פסולים לעדות, זה הכלל כל עדות שאין האשה כשירה לה אף הן אינן כשירים לה'.
נטועים, 22, 23-31.

זילברשטיין, י' (תשפ"א). "כבוד הרבים" כעיקרון מנחה ליצירת מרחב קהילתי יהודי משותף בעולמם של חכמים: עיון בדרך
עריכתה של סוגיית הירושלמי ברכות ג, א, ו ע"א (ומקבילתה בכזיר ז, א, נו ע"א). מכלול, לד, 82-114.

כלפון, א' ורומי, ש' (2020). הערכת הפעילות של מועצת התלמידים בבית הספר: השוואה בין תפיסות תלמידים פעילים
ובלתי פעילים. הייעוץ החינוכי, כב, 93-116.

כלפון, א' ורומי, ש' (2021). מעורבותן של מועצות תלמידים בתחומי תוכן ובזירות פעולה: השוואה בין בתי ספר ממלכתיים
לממלכתיים-דתיים במרכז ובפריפריה. דפים, 74, 307-330.

כלפון, א' (2020). חוויית למידה חברתית שיתופית בבית הספר: השוואה בין מועצות תלמידים מטיפוס 'אינטגרטיבי'
למועצות מטיפוס 'עמום'. כעת, ה, 144-162.

לבקוביץ, ע' ודולב-כהן, מ' (2020). מורים עדים לבריונות פיזית ומקוונת של תלמידים כלפי עמיתיהם למקצוע. רב-גוונים,
19, 17-45.

ניאגו, י' (2020). חינוך לאומניות בגן הילדים. לקסי-קיי, 13, 15-17.

ניאגו, י' (2020). תוכניות לימודים לגן הילדים בישראל המתייחסות לאומניות. ביטאון מכון מופ"ת, 65, 1-16.

ניאגו, י' (תש"פ). תאטרון בובות מקוון ושילוב אומניות בתקופת הקורונה. עלון סגל ההוראה של מכללת שאנן, סמסטר ב,
10-18.

סטופל, מ', סיגלר, א' וטל, ע' (2021). מסע בעקבות בעיית סנגו. מחקר ועיון בחינוך מתמטי, 8, 24-29.

פריש, ת' (2021). תפקיד ההתנסות הייחודית בהתפתחות האישית/הפרופסיונלית של פרחי ההוראה הלומדים בתוכנית המצוינים רג"ב במכללת שאנן. שאנן, בו, 213-196.

ציטרין, י' ודורי, נ' (תשפ"א). הנרטיב "מגלות לציונות" המשתקף בשירי אל"ף-בי"ת שנתחברו במחצית הראשונה של המאה ה-20 לאור תהליך החייאת העברית כלשון דיבור בארץ ישראל. לימודים, 17, 1-19.

קולושי-מינסקר, ע' (2021). מודל טיפוח הכוונה עצמית להעלאת הישגים בפתרון בעיות מילוליות במתמטיקה. מחקר ועיון בחינוך מתמטי, 9. פרסום מוקדם.

רביב, ר' (תשפ"א). על ההבחנה בין מתודת הפשט למתודת הדרש בתוך ספרות חז"ל. אורשת, י, 231-213.

שניאור, ד' (2021). בין ישראל לעמים: הרים גבוהים ואילנות גדולים כפולחן דתי על פי המקרא, חז"ל והפרשנות היהודית. שאנן, בו, 90-82.

שניידר, א' (2021). "כָּל שְׁבִטֵי יִשְׂרָאֵל... מִתְקַבְּצִים כָּאֶן בְּחֵן וּבְחֶסֶד" בגן החמ"ד. שאנן, בו, 237-223.

שיר, ק' (2021). אוכל טוב הוא לא זול: מחקר זוטא לאפיון וסיווג תפיסות של פרחי ההוראה הקשורות למשפטי תנאי. שאנן, בו, 222-214.

שריאל, א' (2021). דם הוא רוח: האם ניטשה היה גזען? שאנן, בו, 104-91.

Cytrin, Y. (2021). Portrait of a community: The attitude of the Zionist leadership to the absorption in the Land of Israel of the Jews of Thessaloniki, the "Mizrahi'im", in contrast to the Jews of Germany, the "Ashkenazim". *Studia Judaica*, 23, 116-145.

Dolev-Cohen, M., & Levkovich, I. (2020). Teachers' responses to face-to-face and cyberbullying of colleagues by others in Israeli schools. *International Journal of School & Educational Psychology*, 9(sup 1), S153-S165. <https://doi.org/10.1080/21683603.2020.1772159>

Dolev-Cohen, M., Ricon, T., & Levkovich, I. (2020). #WhyIDidntReport: Reasons why young Israelis do not submit complaints regarding sexual abuse. *Children and Youth Services Review*, 115, 105044. <https://doi.org/10.1016/j.chilyouth.2020.105044>

- Dolev-Cohen, M., & Ricon, T.** (2020). [Demystifying sexting: Adolescent sexting and its associations with parenting styles and sense of parental social control in Israel.](https://doi.org/10.5817/CP2020-1-6) *Cyberpsychology: Journal of Psychosocial Research on Cyberspace*, 14(1), Article 6. <https://doi.org/10.5817/CP2020-1-6>
- Dori, N.** (2021). [The evolvement of the Israeli grandmother – As reflected in children's book illustrations.](https://doi.org/10.20849/ajsss.v6i5.957) *Asian Journal of Social Science Studies*, 6(5), 1-19. <https://doi.org/10.20849/ajsss.v6i5.957>
- Dori, N.** (2021). A selection of children's rhymes and songs in Ladino oral literature and their thematic and folkloristic significance. *Studia Judaica*, 23, 146-170.
- Elimelech, A., & Aram, D.** (2020). Using a digital spelling game for promoting early literacy of preschoolers: The contribution of auditory and visual supports. *Reading Research Quarterly*, 55(2), 235-250. <https://doi.org/10.1002/rrq.264>
- Fraivert, D., Sigler, A., & Stupel, M.** (2020). Necessary and sufficient properties for a cyclic quadrilateral. *International Journal of Mathematical Education in Science and Technology*, 51(6), 913-938. <https://doi.org/10.1080/0020739X.2019.1683772>
- Fraivert, D., & Stupel, M.** (2021). Necessary and sufficient conditions for orthogonal circles. *International Journal of Mathematical Education in Science and Technology*. <https://doi.org/10.1080/0020739X.2021.1945153>
- Gil, I.** (2021). [Human ability to learn according to the feldenkrais method: From writings to practice.](https://doi.org/10.11114/jets.v9i2.5138) *Journal of Education and Training Studies*, 9(2), 1-13. <https://doi.org/10.11114/jets.v9i2.5138>
- Jahangiri, J., Segal, R., & Stupel, M.** (2021). [Angle-side properties of polygons inscribable in an ellipse.](https://doi.org/10.1080/0020739X.2021.1919769) *International Journal of Mathematical Education in Science and Technology*. <https://doi.org/10.1080/0020739X.2021.1919769>
- Kasperski, R., & Blau, I.** (2020). [Social capital in high schools: Teacher-student relationships on an online social network and their association with in-class interactions and learning.](https://doi.org/10.1080/10494820.2020.1815220) *Interactive Learning Environments*. <https://doi.org/10.1080/10494820.2020.1815220>

- Lapidot-Lefler, N., & **Dolev-Cohen, M.** (2021). Beyond the classroom walls: The case of Israeli youths' sense of group climate in online and offline educational environments. *KOME – An International Journal of Pure Communication Inquiry*, 9(2), 21-34. <https://doi.org/10.17646/KOME.75672.67>
- Ne'eman-Haviv, V., Wilchek-Aviad, Y., & **Lahav, H.** (2020). Is religiosity a risk or a protective factor? The connection between religiosity and deviance among religious youths. *Israel Affairs*, 26(3), 413-430. <https://doi.org/10.1080/13537121.2020.1754582>
- Orenstein, D.**, & Greenberg, Y. (2021). [Approximation derived from a scalar exclusive: The case of Hebrew besax hakol](#). *Glossa*, 6(1), 5.
- Orr, E., **Kasperski, R.**, Caspi, R., & Hay, S. (2021). Improving children's oral vocabulary with a dynamic intervention programme. *The Educational and Developmental Psychologist*, 38(1), 47-63. <https://doi.org/10.1080/20590776.2020.1839882>
- Oxman, V.**, **Stupel, M.**, & Weissman, S. (2021). Surprising relations between the areas of different shapes and their investigation using a computerized technological tool. *International Journal of Mathematical Education in Science and Technology*, 52(9), 1433-1446. <https://doi.org/10.1080/0020739X.2020.1847335>
- Oxman, V.**, **Stupel, M.**, & Tal, I. (2020). Dynamic investigation of area conservation properties using computer technology in a classroom activity. *International Journal for Technology in Mathematics Education*, 27(4), 219-225. https://doi.org/10.1564/tme_v27.4.04
- Oxman, V., & Sigler, A. (2021). An inequality between the area of a triangle inscribed in a given triangle and the harmonic mean of the areas of vertex triangles. *International Journal of Mathematical Education in Science and Technology*, 52(8), 1253-1259. <https://doi.org/10.1080/0020739X.2020.1831089>
- Oxman, V., & Sigler, A. (2020). [Relations between ceva's theorem and the concurrency of midlines of quadrilaterals in a triangle](#). *Journal for Geometry and Graphics*, 24(1), 73-77.
- Oxman, V., & Stupel, M. (2020). An angle bisector in a right triangle. *At Right Angles*, 7, 25.

Oxman, V., & Stupel, M. (2020). [Constructing a bicentric quadrilateral](#). *Learning and Teaching Mathematics*, 28.

Oxman, V., & Stupel, M. (2020). 104.35 Proof without words: A right triangle ABC with altitude $AH = \frac{1}{4} BC$. *The Mathematical Gazette*, 104(561), 534-535. <https://doi.org/10.1017/mag.2020.113>

Oxman, V. (2021). [Some inequalities in a triangle in which the length of one side and the inradius are given](#). *International Journal of Mathematical Education in Science and Technology*. <https://doi.org/10.1080/0020739X.2021.1919771>

Oxman, V., & Stupel, M. (2021). Investigation on inscribed circles: One, two, three, four, infinitely many. *International Journal of Mathematical Education in Science and Technology*. <https://doi.org/10.1080/0020739X.2021.1923846>

Oxman, V., & Stupel, M. (2021). Conserved properties in polygons obtained by a point reflecting process. *International Journal of Mathematical Education in Science and Technology*, 52(10), 1598-1608. <https://doi.org/10.1080/0020739X.2020.1850898>

Oxman, V., & Stupel, M. (2021). A segment inside a square that is equal to the side of the square. *The Mathematical Gazette*, 105(564), 522-523. <https://doi.org/10.1017/mag.2021.126>

Oxman, V., & Stupel, M. (2021). Three segments on the diagonal of a square. *Mathematics Magazine*, 94(3). <https://doi.org/10.1080/0025570X.2021.1908786>

Schvarcz, B. R. (2020). [Linguistic landscape: Taking language learning outside the classroom](#). *ETAI: English Teachers' Association of Israel*, 2(1), 28-32.

Schvarcz, B. R., & Wohlmuth, K. (2021). An MSSC-approach to Hungarian Classifiers. *Acta Linguistica Hungarica*, 68(3), 257-273.

Segal, R., & Stupel, M. (2021). [On an inequality between side lengths of triangles](#). *North America GeoGebra Journal*, 9(1), 22-24.

- Segal, R., Oxman, V., & Stupel, M. (2021). Using dynamic geometry software to enhance specialized content knowledge: Pre-service mathematics teachers' perceptions. *International Electronic Journal of Mathematics Education*, 16(3), 1-8. <https://doi.org/10.29333/iejme/11065>
- Stupel, M., & Ben-Chaim, D. (2021). From semi-proof to proof: motivating deductive thinking through inductive exploration. *North American GeoGebra Journal*, 9(1), 36-40.
- Stupel, M.**, & Jahangiri, J. (2020). Proof without words: The perimeter of any right triangle is equal to the sum of the diameter of its incircle and twice the diameter of its circumcircle. *Learning and Teaching Mathematics*, 28, 37.
- Stupel, M., & Oxman, V. (2021). Conserved properties in polygons obtained by a point reflecting process. *International Journal of Mathematical Education in Science and Technology*, 52(10), 1598-1608. <https://doi.org/10.1080/0020739X.2020.1850898>
- Stupel, M., & Oxman, V. (2020). Illogical use of the converse of a theorem that can cause an incorrect solution. *International Journal of Mathematical Education in Science and Technology*. <https://doi.org/10.1080/0020739X.2020.1827172>
- Stupel, M.**, & Tal, I. (2020). Interesting geometrical shapes which areas of triangles and squares are conserved. *Mathematics in School*, 49(1), 25-27.
- Stupel, M.**, & Tal, I. (2020). The beauty of mathematics – The connection between the areas of three squares. *The Mathematical Gazette*, 104(561), 532-534. <https://doi.org/10.1017/mag.2020.112>
- Stupel, M.**, Weissman, S., & Tal, I. (2021). Geometrical theorems about conservation of area for use in classroom activities. *The Mathematical Gazette*, 105(562), 61-69. <https://doi.org/10.1017/mag.2021.8>
- Stupel, M.**, Weissman, S., & Sigler, A. (2021). Closed orbits parallel to quadrilaterals inscribed in various conic sections. *International Journal of Mathematical Education in Science and Technology*, 52(7), 1097-1107. <https://doi.org/10.1080/0020739X.2020.1819575>
- Stupel, M., & Segal, R. (2021). Affiliations two proofs without words for the same task. *Learning and Teaching Mathematics*, 31, 42.

Stupel, M., & Sigler, A. (2021). Proofs without words: Ratios of areas. *Learning and Teaching Mathematics*, 30, 36-37.

Stupel, M., Oxman, V., & Sigler, A. (2021). Special properties of a triangle with an angle of 60° . *Resonance: Journal of Science Education*, 26(8), 1141-1152. <https://doi.org/10.1007/s12045-021-1213-1>

Ziv, Y. (2021). The traces of early halakhot in the "Hava Amina" of the sages in second temple literature and the Ethiopian halakhah. *The Review of Rabbinic Judaism*, 24(2), 207-230.

מאמרים בקבצים

הורוביץ, ט' (2020). "צוואת הדמים" והדהודיה בשירי קשטן ופיכמן. זכר לאברהם: אסופת מאמרים ביהדות ובחינוך לזכר ד"ר אברהם זלקין (עמ' 330-349). מכללת ליפשיץ.

פישרמן, ש' (2020). "רציתי לבכות ולא אפשרתי לעצמי. הייתי חייב להיות שם בשבילם": התמודדות סבים לנכדים בעלי צרכים מיוחדים. בתוך ח' בולס, ש' קניאל ור' שלו (עורכים), היעוץ החינוכי כיום: פרקי עיון ומעשה (עמ' 206-181). רסלינג.

קריספל, א' וסימון, ח' (2021). הדרכה פדגוגית על פי הגישה הנרטיבית. בתוך נ' דביר וא' גדרון (עורכות), פדגוגיה נרטיבית: מסיפורים אישיים לזהויות מקצועיות (עמ' 53-70). מבון מופ"ת.

Huber, S., Regev, M., Bassry Klejman, N., Brenner, G., Wohlfarth, R., Shitzer, M., Khrizman, K., & **Schvarcz, B. R.** (2020). Eap corona tales from an engineering college. *ETAI Forum*, 32(1), 14.

Merlob, M. (2022). Materiality and the American literary magazine in the nineteenth century: At the mercy of logistics. In T. Lanzendörfer (Ed.), *The Routledge companion to the British and North American literary magazine* (pp. 71-79). Routledge.

Schvarcz, B. R., Khawja, A., & Jakar, V. (2021). English as a mediator for communication and understanding: The case of Israel and Palestine. In K. Raza, C. Coombe, & D. Reynolds (Eds.), *Policy development in TESOL and multilingualism: Past, present and the way forward* (pp. 217-230). Springer.

Schvarcz, B. R., & Nemes, B. (2021). Classifiers make a difference: Kind interpretation and plurality in Hungarian. In M. Dočekal & M. Wągiel (Eds.), *Formal approaches to number in Slavic and beyond* (pp. 369-396). Language Science Press.

מאמרים בספרי כנסים

דולב-כהן, מ' וריקון, צ' (2020). בריונות מקוונת כלפי מורים בישראל. בתוך א' בלאו, א' כספי, י' עשת-אלקלעי, נ' גרי, י' קלמן, ש' אתגר ות' לוטרמן (עורכים), **האדם הלומד בעידן הדיגיטלי: ספר הכנס החמישה-עשר לחקר חדשנות וטכנולוגיות למידה ע"ש צ'ייס** (עמ' 150-154). האוניברסיטה הפתוחה.

דולב-כהן, מ' וריקון, צ' (2021). הקשר בין הורות המוסחת על ידי טכנולוגיה ושימוש יתר של הורים באמצעים טכנולוגיים, לבין הקושי הנפשי של ילדיהם. בתוך א' בלאו, א' כספי, י' עשת-אלקלעי, נ' גרי, י' קלמן ות' לוטרמן (עורכים), **האדם הלומד בעידן הדיגיטלי: ספר הכנס השישה-עשר לחקר חדשנות וטכנולוגיות למידה ע"ש צ'ייס** (עמ' 34-41). האוניברסיטה הפתוחה.

Dolev-Cohen, M., & Ricon T. (2021) Adolescent sexting and its associations with parenting styles and sense of parental social control. In G. Meiselwitz (Ed.), *Social computing and social media: Experience design and social network analysis: 23rd HCI international conference* (pp. 18-35). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-030-77626-8_2

Schvarcz, B. R. (2020). Egy kívülálló partitív szerkezet – Avagy egy sajátos pluralitás [An outlying partitive construction or a peculiar plurality]. In *Proceedings of 14. Félúton Konferencia*, Budapest, Hungary.

ספרים

ורגון, ש' (2021). מפירות שמואל: אסופת כתבות ומאמרים שהתפרסמו במקומות שונים, משלו ומשל אחרים על ספריו. הוצאה עצמית.

גמסון, א' (תשפ"ב). **חסידות על הדף: יסודות בחסידות מהדף היומי: מסכת ברכות וסדר מועד**. פורטל הדף היומי.

זילברשטיין, י' (2021). **בין אדם למדינתו: מדינת ישראל במשנתו ההלכתית של הרב שלמה גורן**. מאגנס.

פישרמן, ש' (2021). **הבטחתם לנו ילד מיוחד: משפחתו של הילד עם צרכים מיוחדים**. שאנן – המכללה האקדמית הדתית לחינוך.

רביב, ר' (2020). **חמודות אתה: דניאל וספרו באספקלריה של ספרות חז"ל**. הוצאת הקיבוץ המאוחד, ספרית הילל בן-חיים.

פרייברט, ד' (2021). **חידושים בגיאומטריה אוקלידית: תיאוריה של מרובע קמור ומעגל היוצר נקודות פסקל על צלעותיו**. אקדמון.

Vargon, S. (2021). *Studies in biblical historiography and prophecy, and the commentaries of Samuel David Luzzatto (Shadal)*. Privately Published.

תוכניות לימודים

אלבוים, ש' (2021). **צהר לדברים: חוברת עבודה לחומש דברים**. יבנה-בונוס.

דו"חות

צבירן, ג' ולהב, ח' (חוקר מלווה). (2020). **דוח מת"ת: נשירת תלמידים ממערכת החינוך: הגדרה, מדידה וניבוי**. יוזמה.

קספרסקי, ר' וחמי, מ' (2021). **פיתוח שאלון להערכת מיומנויות חברתיות-רגשיות (SEL) לבחינת ההשפעות של למידה מבוססת סימולציות בקרב אנשי הוראה: דו"ח מחקר מסכם**. שאנן – האקדמית הדתית לחינוך, מרכז סימולציות לפיתוח מח"ר.

ביקורת ספרים

גבל, ע' (2021). חקר החברה החרדית: המקרה של פועלי אגודת ישראל [ביקורת על: י' פונד, פרולטרים דתיים התאחדו! פועלי אגודת ישראל – אידיאולוגיה ומדיניות]. **ציון, פו(1)**, 164-159.

להב, ח' (2020). חינוך-טיפול בקידום נוער: תפיסה, הלכה ומעשה [מאמר ביקורת]. **מניתוק לשילוב, 21**, 280-275.

שריאל, א' (2021). מי ידע הסוד שבלב? [ביקורת על: מ' כהנא, תרנגולת בלי לב: דת ומדע בכתיבה הרבנית במאה השמונה-עשרה]. **סגולה, 132**, 71-68.

Geiger, A. (2020). Montse Leyra Curiá. In Hebrew: The victorine exegesis of the Bible in light of its Northern-French Jewish sources. *Revue Biblique*, 127, 143-147.

יצירה

עליזה בן שושן

בן שושן, ע' (2021). פיוס צבעוני (ד' רז, מאייר).

**”בקר אחד בגן הילדים
נשמעו לפתע קולות נזעמים,
התדעו, ילדים, מה קרה ומה ארע?
וכוח פרץ בין חמרי היצירה.”**

תכונותיהם של הטוש, העפרון, הגואש, צבע הפנדה וגיר השעווה מתגלות בספר זה ומלמדות את הקוראים על יחודיותו של כל צבע ועל יכלת הבחירה של כל ילד.

ד"ר ניצה דורי

זיכרונות כתומים

בחלומי הלילה התבצרנו מאחורי חומה ומגן, וכאשר קרבו החיילים לעקור אותנו מביתנו, זרקנו עליהם סוכריות. מאותן סוכריות קשות ודביקות בעטיפת צלופן הנזרקות על ראשים בשמחות. והם כה הופתעו שנסוגו אחור.

נזכרתי בחלומי זה תוך לגימת כוס קפה של בוקר, תהיתי איך אהבה נגמרת לה כך פתאום. איך יום אחד מתעוררים מחלום. מתי נוצר הבקע, הסדק הקטן, שהלך והרחיב, עד הקריעה הגדולה. איך יום הקידושין שבו הלב מלא עד גדותיו, הופך ליום גירושין שבו הלב מרוקן עד קצותיו. מתי נוצר השבר שהפך חיבוק לריחוק, קרבה לאיבה, שיחה לטרח. איך אהבה נגמרת לה כך פתאום. הרי את מקודשת כוסה בענן אבק, שנינו מותשים ממאבק. מבלי משים עיניי פתאום בוכות, מן הסתם בוכה גם המזבח. לא רק מאישי אני מגורשת, בקרוב מאד אגורש גם מביתי, מחלקת אדמתי. הילדים טרם יודעים, אבל היום תנחת המהלומה על חלקיקי נשמה.

היום ייקרע קרע בל ייאחה. שנתם הלילה תמימה ושקטה. המלאך הגואל אותם מכל רע לא הכין אותם לבשורה: אבא ואימא נפרדים. וגם מזה הבית אנו נפרדים. הכול כבר ארוז בקרטונים על גבי קרטונים, כל חיינו שם ארוזים. הבית מלא בפצפצים ובניירות דבק. הרוח שנשבה בחלון העיפה את הציור התמים שצייר בן החמש אמש: ציור של בית כתום עם קו שחור עבה לקירות, לדלת ולחלונות. כאילו שקו העיבוי מנסה לחסום עקירה, והצבעים על הדף הם דמעות כתומות שזולגות על קו שחור ישר. עוד מעט יתעורר הבית בהמולת בוקר ואני עדיין מבקשת מפלט מפני הקולניות הרועשת שתחדור מכל פינה. לו היה לי באן קרון שקט כמו ברכבת. לו היה אפשר לשים על 'מיוט' את כולם. רק לעוד רגע קט.

והנה קרבים צעדי החיילים. ואני רוצה לזעוק: שמש בגבעון דום! אבל יודעת בוודאות: הנס לא יקרה שוב. ודאי לא לי.

ומי יגור בבית שלי, אם בכלל? מי הרס את ביתי ומי עוד יהרסנו?

בדם ואש הם יפדו את פלשתין. בדם ואש.

והנה מתעוררים הילדים בזה אחר זה. אישי כבר עזב אמש. אותי ואת ביתנו. טרק את הדלת אחריו. וכעת עיניים גדולות של ארבעה ילדים מביטות בי, מצפות להסבר. לתשובה. הייתה שאלה או שמא נדמה לי? אולי הם יבינו הכול גם ללא מילים.

דפיקות בדלת. הנה הגיע הרגע. ומסך שחור מתערפל מול עיניי.

והזעם יוקד. כל כך יוקד.

עומסים

(שיחה נכנסת) תוכלי לאסוף את הנכדים? אני תקוע בעבודה.

(קול קטן קורא) סבתא, אני רעבה.

(שיחה נכנסת) מתי תגיעי?

(נהג בצומת צופר) מתי תיסעי?

(שיחה נכנסת) ביטול מופע.

(שיחה מתנתקת) לוחצת בטעות על אפליקציה אחרת.

(שיחה נכנסת) מזמן לא ישבנו לקפה.

לא היום. אני עם הנכדים.

(שיחה נכנסת) מה עם המאמר?

(הודעה נכנסת) ראית את המייל ששלחתי?

(קול קטן קורא) סבתא, אני צמא.

(הודעה נכנסת) הוקדם התור.

(שיחה יוצאת) לא אימא, לא שבחתי לקחת לך תרופות.

(קול קטן קורא) סבתא, משעמם לי.

עומסים.

חוני

כולנו זקוקים לחוני נוסף.

חוני חנון.

חוני שיחון.

חוני שירחם.

חוני שיתפלל עבורנו

לגשם.

גם ציפור זו המרטטת בכנפיה,

והחתול המלקק טיפות אחרונות.

גם עץ השקמה מול חלוני, המניע ענפיו ביובש.

גם תינוק זה הצועד במגפיו,

לא חווה עדיין את הדשדוש או הבצבוץ.

וגם אני.

בהיותך במטבח

בהיותך במטבח תמיד יעלו
 בזיכרוך דורות דורות
 של נשים
 לפניך.
 שסגרו דלתו של תנור,
 שהרימו מכסה סיר
 שטעמו תבשיל
 מבעבע.
 ותזמנו לכבות תנור דולק
 וסיר על כיריים
 שלא יוקדחו
 בחומם.
 שלשו בצק בכפות הידיים
 התפוחו, רדדו ויצרו
 מכדורי בצק
 עגולים.
 ששאלו משכנות, רשמו וניסו
 והוסיפו קצת משלהן
 והתענגו על
 הטעם.
 ששמרו מתכוני סבתא ואם
 ולא העזו לשנות
 בניסיון לשחזר
 ילדות.
 ואת? שפע מוצרים לפניך
 שקועה במיון ובתכנון
 ונזכרת במחסור
 העבר.

אספת דיירים

בשני בניינים רבי-קומות התקיימה אספת דיירים
 באותה שעה.
 בבניין א':
 נא לא לדרוך על הדשא.
 נא לא לזרוק שקיות אשפה ליד הפח.
 נא לא להרעיש.
 נא לא לשרוט את המעלית עם האופניים.
 נא לשלם לוועד הבית.
 בבניין ב':
 תודה על העוגה לקבלת פנים לדייר החדש.
 תודה על הארוחה החמה לשכנה היולדת.
 תודה לשכן שמוציא כוס מים למנקה.
 תודה על ההסכמה למעלית שבת.
 תודה לכל מי שאיכפת.

ההפך מחילוק

מקובל לחשוב ש-
 ההפך מחיבור זה חיסור
 ואני אומרת
 שההפך מחילוק זה חיבור.
 במחלוקת,
 כשאנו חלוקים
 ומסתדרים בשתי קבוצות
 של בעד ונגד,
 הדבר היחיד שיכול לאחד
 את הקבוצות –
 הוא החיבור.
 ומכאן שההפך מחיסור, חיסרון,
 אינו חיבור.
 אלא שלם או שלמות.
 ואולי איני מבינה חשבון פשוט.

בתים

אנשים זרים גרים בבית
 שהיה פעם בית סבי, בית סבתי.
 איני מכירה את האנשים שגרים היום
 בבית שהיה פעם בית הוריי.
 יש אנשים הגרים בבתיים שבהם נולדו הם
 והוריהם
 והורי הוריהם.
 ואני מהגרת מבית לבית.
 חסרת שורשים.
 ללא מסורת או היאחזות אמיתית.
 הכול ארעי.
 מעניין היה לי לבשל בכלי המטבח של סבתי.
 לישון על מיטת הוריי.
 לארח בכוסות התה של אימי.
 להתהלך על הרצפות שהתהלכו הם.
 להתבונן בסדקי הקירות שחיו בהם.
 להטמיע לתוכי את הווייתם.

שכחו אותי בספרייה

פעם היה סרט – שכחו אותי בבית.
 החלום שלי – שישכחו אותי בספרייה.
 לבד באפלולית, עם ריח הדבק. עם ריח הכריכות.
 כריכות ישנות, כריכות חדשות.
 דקי כרס. עבי כרס.
 לדמוע לעצמי לבד. לחייך לעצמי לבד.
 והשקט המבורך.

לאורית בן-נון ולמיכל סייבי

סליחה

כשאתה מבקש סליחה,

אל תוסיף מילה.

לא: סליחה, אבל...

ולא: סליחה, פשוט....

רק סליחה, ללא שום תוספת.

תמונה

יש הרואים תמיד רק את מחצית התמונה

ויש הרואים רק רבע ממנה

ורק נשמה גבוהה במיוחד

רואה את כל התמונה כולה.

והיא –

יכולה להרחיב

ויכולה להגביה

ויכולה לחתוך

ויכולה גם ללמד אחרים

את רזי התמונה

ואת סוד הצמצום

ואת נסתרי האיקונין,

ואת יודעת שרק איתה

את יכולה לפרוש כנפיים ולעוף.

ספר

שיעור ראשון, אוריינות הספר לגיל הרך,

פנים אל פנים

לאחר הפסקה גדולה, גדולה מדי.

- עד מתי השיעור?

- מה יהיה בסוף הקורס, עבודה או בחינה?

- אפשר להתחבר מהזום?

- מה יקרה אם... כמה מותר...

- בואו נכניס רגע שקט חיצוני.

שקט פנימי.

נכבה את האור בכיתה.

רגע אחד נעצום עיניים.

ובעיניים עצומות ניזכר בספר הראשון שסיפרו לנו.

מי סיפר? מתי? מה היה הסיפור?

מה אהבתן בו? איזה רגש הוא מעורר בכן?

החזיקו את הרגע הזה עוד זמן קצר בחוויית הזיכרון.

וכעת, פקחו עיניים.

פתאום רואים חיוך.

פתאום המבט רגוע.

פתאום נעלמו השאלות הטכניות.

פתאום אפשר להתחיל שיעור.

ספר, זה כל הסיפור.

לרבקי עמר שלימדה אותי איך מעצבים תמונה במחשב, סיוון תשפ"א.

אימי

קחי סוודר, אומרת אימי,
שלא תתקררי.
איפה את, שואלת אימי,
ומתי הביתה תחזרי.
אימא, אני אומרת,
אני כבר סבתא בעצמי,
מדוע את דואגת.
את אולי סבתא, היא עונה,
אבל אני עדיין אימא שלך.

ד"ר אמי זיטר

Dr. Emmy Leah Zitter. Published in Mishpacha's Family First Magazine, February 2, 2022

Emmy Leah hears (and wears) ...

A Chain of Stories

Jaffa Gate, some weeks ago. I'm walking back from the Kotel with my husband, wearing my gold Chai chain, the necklace my mother a'h gave me before she died. It's a lovely piece of jewelry, the shining Hebrew letters Chai surrounded by delicate filigree circles etched in fine gold.

Despite Covid restrictions, the area is hopping. Chassidim hurrying, tourists listening wide-eyed to their guides, a group of seminary girls laughing together. Some young Arab men stand idly by. The usual Old City crowd.

Suddenly, something less usual. One of the Arab men breaks away from his friends and stands in front of me.

"Where did you get that?" he asks in accented English, pointing to my Chai.

Taken aback, I answer automatically:

"It was my mother's. She was a Holocaust survivor, and her aunt gave it to her after she was freed from Auschwitz."

His turn to be taken aback. He stares once more at the Chai, mutters, "Beautiful," and walks away.

Slightly shaken, we try to figure out what just happened. My husband, ever practical, suggests that the man might own a stall in the nearby shuk and wanted to buy the Chai off me. I, expert at worst-case scenarios, wonder if he'd considered yanking it off my neck and running away.

That question remains unanswered. What is clear is that something about the Chai and my answer to his question impressed this young Arab. Maybe he'd never met someone related to a Holocaust survivor. Or maybe he'd never seen a piece of jewelry that could tell such a story...

*****

Where to start the Chai's backstory? Perhaps in pre-war Munkacs, where my mother, with her eye for detail, noticed an address on letters sent from America by her father's brother. That story was brutally interrupted by the Shoah, by the murder of her parents, her young husband, her infant son, three sisters and their families, by her year in Auschwitz, by the torture of slave labor, hunger, death marches.

The story continues in Sweden, where my mother was sent with other young survivors for rehabilitation. She was grateful for the help the Swedish people gave, but when some girls,

desperate for family, began marrying Swedish boys, she knew she had to leave. But where could she go?

Palestine? The situation in the D.P. camps was desperate, so she wasn't eligible for a certificat. Back to Munkacs, now under Russian rule? The Russian embassy sent a representative to invite her to come "home"; she reminded him that she had no home in the country that sold her people to the Nazis.

America. She had an uncle there. But where? ...That left

Slowly my mother's memory of letters from America returned, and bit-by-bit she remembered her Uncle Eisler's address in New York. She contacted him, and he sponsored her to come to the United States. She would leave the land of death and destruction and go to her uncle in the land of new hope.

In her writings, my mother described a rough ocean crossing. Despite seasickness, watching the waves pitching around her, she decided: I will cast my tears into those waters and start life again with my father's brother, the only survivor of my parents' generation.

Only it didn't work out that way. Disembarking, ready to start her new life, she found out: while ...she was crossing the ocean, her uncle had died. Yet another blow she must survive

But survive she did. Her aunt, Tante Eisler, took her in. Though her American relatives were kind, my mother, ever independent, soon was learning English and working as a seamstress to pay her own way.

Tante Eisler couldn't give my mother all she had lost, but she did give her a first home in the US. She gave her a new chance for life...

And she gave her the Chai.

*****

I wear the Chai often, especially when I go to the Kotel. Somehow, the story the shining ornament tells echoes the story of the ancient stones: a tale of tragedy, of destruction, of renewed hope, of rebuilding.... a story of Chai.

And then I hear my mother's voice, as she would proudly proclaim at every simcha of every child and grandchild in the family she rebuilt:

Am Yisrael Chai!

See more at: <https://mishpacha.com/contributors/marcia-stark-meth-emmy-leah-stark-zitter-miriam-stark-zakon/>